

2018 M. I KETV. TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO APŽVALGA

DVIŠALIAI SANTYKIAI

Vilniuje viešėjo Lenkijos policijos vadovas

Vasario 14–16 d. Lietuvos generalinio policijos komisaro Lino Pernavo kvietimu Vilniuje lankėsi Lenkijos policijos vyriausiasis komendantas **Jaroslav Szymczyk**.

Tai pirmasis Lenkijos policijos vadovo vizitas Lietuvoje, kurio metu buvo siekiama užmegzti dar glaudesnius santykius tarp kaimyninių valstybių, pasidalinti patirtimi ir pasikeisti idėjomis apie policijos vystymosi kryptis. Vizito metu svečias davė interviu apie Lenkijos policijos aktualijas, kurį galite rasti

<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/pokalbis-su-lenkijos-policijos-vadovu-apie-bendrus-tikslus-uz-ka-gyvi-zmones-gula-i-lavonmaisius-ir-baznycios-kova-su-sukciais-56-928124>.

Policijos vadovai susitiko su Interpolo generaliniu sekretoriumi

Kovo 28 d. vidaus reikalų ministro Eimučio Misiūno vadovaujama delegacija, kurios sudėtyje buvo Lietuvos policijos generalinis komisaras Linas Pernavas, policijos generalinio komisaro pavaduotojas Edvardas Šileris ir Lietuvos kriminalinės policijos biuro viršininko pavaduotojas Andžejus Roginskis, lankėsi Interpolo būstinėje Lione, kur susitiko su generaliniu Interpolo sekretoriumi **Jürgen Stock**.

Interpolo generalinis sekretorius Jürgen Stock susitikimo metu pažymėjo, kad Lietuva yra viena aktyviausiai Interpolo duomenų bazėmis ir įrankiais besinaudojanti šalis. Interpolo atstovus itin sudomino Lietuvos policijos pažanga, ypač diegiant modernius sprendimus. Taip pat sutarta, kad Lietuvos pareigūnai aktyviau įsitrauks į Interpolo projektus bei pasidalins turimomis žiniomis.

Tikėtina, kad ne tik mūsų pareigūnai vyks į Prancūziją, tačiau ir pats Generalinis Sekretorius J. Stock apsilankys Lietuvoje jau šį rudenį, kadangi buvo pakviestas į jubiliejinius Lietuvos policijos bei kriminalinės policijos šimtmečio renginius.

Paskirtas naujas Švedijos policijos vadovas

Nuo vasario 15 d. Švedijos nacionalinės policijos generalinio komisaro pareigas pradėjo eiti **Anders Thornberg**.

Buvęs Švedijos saugumo tarnybos vadovas pakeitė prieš tai šiame poste buvusį Dan Eliasson.

Apibūdindamas organizacijos viziją A.Thornberg sakė norintis, kad policija labiau koncentruotųsi į prevenciją.

EUROPOS SĄJUNGOS REIKALAI

Europolui pirmą kartą vadovaus moteris

Kovo 8-ąją, po pritarimo Europos Parlamento LIBE komitete, ES Taryba paskyrė naująją Europolo vykdančiąją direktorę – **Catherine de Bolle**. Gegužės 2 d. ji pakeis nuo 2009 m. Europolui vadovaujantį britą Rob Wainwright.

Catherine de Bolle iki šiol ėjo Belgijos federalinės policijos generalinės komisarės pareigas. Naująją vykdančiąją Europolo direktorę ji dirbs 4 metus su galimybe būti vieną kartą perrinkta. Vykdančioji direktorė prižiūrės Europolo administravimą, personalo valdymą ir bus atsakinga už agentūrai priskirtų užduočių įgyvendinimą. Vienas iš jos veiklos prioritetų – Europolo analitinių gebėjimų stiprinimas.

Aktyvėja Frontex, kaip teisėsaugos institucijos, vaidmuo

Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra, nuo seniau vadinama Frontex, pastaruoju metu sparčiai plečia savo veiklos sritis nuo migracijos iki neteisėtos prekybos narkotikais, dokumentų padirbinėjimo, terorizmo ir cigarečių kontrabandos.

Šiuo metu Frontex dirba apie 500 darbuotojų. Artimiausiais metais, Frontex'e įkūrus ETIAS (apie šią sistemą žiūr. kt. psl.) centrinį padalinį, šis skaičius turėtų dvigubėti.

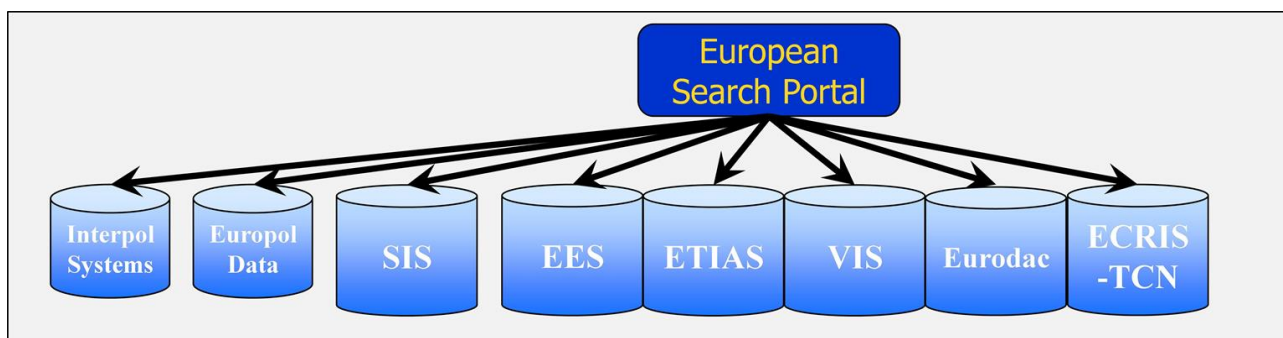
Agentūra taip pat turi savo ryšių pareigūnus tokiose šalyse kaip Nigeris, Serbija ir Turkija. Vienas ryšių pareigūnas, atsakingas už ryšius su Lietuva, Latvija ir Estija netrukus įsikurs Rygoje.

Kiekvienais metais Frontex skelbia rizikos analizę. 2018 m. leidinį rasite <https://frontex.europa.eu/publications/risk-analysis-for-2018-aJ5nJu>.

Lietuvos policija aktyviai dalyvauja Frontex koordinuojamose tarptautinėse operacijose (2018 m. numatyta išsiųsti 26 pareigūnus).

Diejami sąveikumo sprendimai ir naujos sistemos

2018 m. pradžioje ekspertiniuose ES formatuose pradėti nagrinėti Europos Komisijos pasiūlymai dėl **ES informacinių sistemų sąveikumo**. Sąveikumo sudedamosios dalys:

- Europos paieškos portalas, t. y. vieno langelio principu grindžiama paieškos programa (veiksianti „hit/no hit“ principu);
- bendra biometrinių duomenų atitikties nustatymo paslauga, leisianti aptikti skirtingose ES informacinėse sistemose turimą informaciją
- bendra tapatybės duomenų saugykla, kaupianti pagrindinę biografinę ir biometrinę informaciją, kurios pagrindu skirtingų tapatybių detektorius iškart įspės sienos apsaugos ir policijos pareigūnus apie suklastotas arba skirtingas tapatybes;
- daugybinių tapatybių detektorius, leisiantis patikrinti, ar ieškomi tapatybės duomenys nėra įvesti į kelias susietas sistemas.

Sąveikumas apims ne tik esamas, bet ir kuriamas naujas sistemas, kurios turėtų pradėti veikti nuo 2020 m.:

- **Atvykimo ir išvykimo sistema AIS** (*angl. EES entry exit system*) (Reglamentas jau priimtas ir pradedamas įgyvendinti). AIS bus registruojami trečiųjų šalių piliečių, kertančių Šengeno zonos išorės sienas, atvykimo ir išvykimo bei atsisakymo leisti jiems atvykti duomenys. AIS pakeis paprastus antspaudus pasuose.
- **Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema ETIAS** (Reglamentas bus priimtas pasibaigus Europos Parlamento ir ES Tarybos deryboms). ETIAS bus iš anksto renkama informacija apie be vizų į ES planuojančius atvykti trečiųjų šalių piliečius, kad būtų sudarytos sąlygos išankstiniams patikrinimams, susijusiems su neteisėta migracija, saugumu ir kitais pavojais. Sistema veiks panašiai kaip JAV Elektroninio kelionės leidimo sistema (ESTA). Kiekviena valstybė narė turės įsteigti ETIAS nacionalinį padalinį, kuris daugiausia bus atsakingas už tikrinimą ir sprendimo suteikti kelionės leidimą ar atsisakyti jį suteikti priėmimą.

Teisėsaugos institucijos turės prieigą susipažinti su šių AIS ir ETIAS duomenimis teroristinių nusikaltimų ar kitų sunkių nusikalstamų veikų prevencijos, atskleidimo ir tyrimo tikslais.

- **ECRIS-TCN** (taip pat vyksta derybos tarp Europos Parlamento ir ES Tarybos). Sistema papildys Europos nuosprendžių registrų informacinę sistemą (ECRIS), sukuriant naują centralizuotą trečiųjų šalių piliečių duomenų bazę.

Atnaujinamos kovos su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis taisyklės

2018 m. kovo 9 d. ES Taryba pasiekė bendrąjį požiūrį dėl Kovos su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu direktyvos. Direktyva bus priimta po to, kai Taryba ras bendrą poziciją su Europos Parlamentu.

Direktyva parengta siekiant užtikrinti neutralumą technologijų atžvilgiu, kad ji apimtų ne tik tradicines negrynasias mokėjimo priemones, pavyzdžiui, banko korteles ar čekius, bet ir naujus mokėjimo būdus, atsiradusius pastaraisiais metais: skaitmenines pinigines, mobiliuosius mokėjimus, virtualiąsias valiutas ir kt.

Įgyvendinamas Europos prokuratūros reglamentas

Tęsimas 2017 m. spalio mėn. pradėto ir mažiausiai 2 metus trukusio Europos prokuratūros steigimo procesas. Europos prokuratūra yra nauja ES institucija, kuri kovos su sukčiavimu ir korupcija ES paramos srityje. Kad Europos prokuratūra veiktų taip, kaip numatyta, nemažai darbo turės įdėti ir jos steigime dalyvaujančios valstybės narės (tarp jų ir Lietuva).

ŽVILGSNIS Į II KETVIRTĮ:

Vilniuje lankysis Europolo direktorė

Naujoji Europolo vadovė **Catherine de Bolle** vertina Baltijos šalių indėlį institucijos veikloje ir generalinio komisaro Lino Perno kvietimu atvyks į Lietuvą prisistatymo vizitui. Vizito metu, gegužės 28–30 d., ji taip pat lankysis Rygoje bei Helsinkyje.

Latvija domisi Lietuvos patirtimi įgyvendinant policijos reformą

Balandžio 19 d. Policijos departamente lankysis Latvijos vidaus reikalų ministerijos parlamentinė sekretorė **Evika Silina** su lydinčia delegacija.

Latvija šiuo metu svarsto galimas policijos pertvarkos kryptis ir siekia susipažinti su Lietuvos patirtimi įgyvendinant policijos reformą, įsigyjant naują policijos įrangą, uniformas ir kt.

Pasirašomi nauji tarpinstituciniai susitarimai

Policijos departamentas artimiausiu metu planuoja pasirašyti susitarimus su:

- Estijos policijos ir sienos apsaugos tarnyba dėl bendradarbiavimo per sieną. Šiuos susitarimus siekiama užtikrinti greitą kitos susitariančiosios šalies policijos pajėgų pasitelkimą;

- su JAV Federaliniu tyrimų biuru. Šis susitarimas sudarys sąlygas keistis pirštų atspaudais. I etape bus pateikiama automatizuota užklausa į kitos šalies pirštų atspaudų duomenų bazę (LT kontaktinis punktas – KTC), II etape vizualiai iš pateiktų kandidatų atsirinkus atitikimą – prašoma asmens duomenų (per TRV).

Laukiama naujo teisėkūros pasiūlymo dėl elektroninių įrodymų

Balandžio mėn. Europos Komisija turėtų pateikti naują pasiūlymą, kuriuo bus nustatomos priegios prie elektroninių įrodymų taisyklės. Sprendžiant iš neoficialios nutekinto dokumento versijos, technologijų bendrovės, įskaitant socialinius tinklus kaip Twitter ir Facebook, nuotolinės kompiuterijos paslaugų (*cloud*) teikėjus, domenų vardų registratorius ir kt., privalės teikti baudžiamiesiems tyrimams reikalingus elektroninius įrodymus neatsižvelgiant į bendrovės įsikūrimo ir duomenų saugojimo vietą.

Artėja PNR direktyvos perkėlimo terminas

2018 m. gegužės 25 d. – diena, kai į nacionalinę teisę turėtų būti perkeltos ES keleivio duomenų įrašo (PNR) direktyvos nuostatos.

Pagal šią direktyvą oro vežėjai įpareigojami perduoti valstybių narių institucijoms tarptautinių skrydžių keleivių PNR duomenis (vardas, pavardė, kelionės datos, kelionės maršrutas, bilieto duomenys, kontaktiniai duomenys, kelionių agentūra, naudotos mokėjimo priemonės, bagažo duomenys ir kt.). Šie duomenys įgalina teisėsaugos institucijas atrasti sąsajas tarp asmenų arba tiesiogiai identifikuoti atskirus asmenis, susijusius su nusikalstama veikla bei identifikuoti asmenis, kurie pagal iš anksto sudarytus rizikos profilius gali būti priskirti rizikos grupėms.

Lietuva yra viena iš pažangesnių šalių, laiku sukūrusi PNR informacinę sistemą ir iš esmės priėmusi reikiamus teisės aktus (išskyrus 2016 m. balandžio mėn. ES duomenų apsaugos reglamentą ir direktyvą perkeliančius teisės aktus). Nacionalinio informacijos apie keleivius padalinio funkcijas vykdo PD PVV.

Bus pradėta EURODAC sistemos modernizacija

Balandžio pabaigoje ES Taryba ir Europos Parlamentas turėtų pasiekti susitarimą dėl atnaujinto EURODAC reglamento. Numatoma reformuoti EURODAC sistemą, kad būtų galima veiksmingiau stebėti antrinį judėjimą ir lengviau kovoti su neteisėta migracija.

EURODAC reglamento taikymo apimtis turėtų būti išplėsta valstybėms narėms suteikiant galimybę saugoti ir ieškoti informacijos ne tik apie prieglobsčio prašytojus; imti jaunesnių nei 14 m. vaikų pirštų atspaudus; lyginti ne tik pirštų atspaudus, bet ir veido atvaizdus. Be to, planuojama nustatyti galimybę papildomai kaupti tokius asmens duomenis kaip vardas ir pavardė, gimimo data ir vieta, pilietybė ir asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų duomenys.

Modernizavimas pareikalaus ir tam tikrų tarpinstitucinių sprendimų, kadangi dabartinėse KTC darbo vietose įvedami tik pirštų atspaudai, o iškilus poreikiui įvesti papildomus duomenis (veido nuotraukas, paso kopijas, anketinius duomenis) pajėgumai nebus pakankami.